

Remissvar: Höjd skatt på alkohol och tobak

Diarienummer Fi 2022/00247

Avsändare: Yrkesföreningar mot tobak (YmT)

Remissvaret behandlar höjd skatt på tobak

Enligt artikel 6 i Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll, Tobakskonventionen, som Sverige ratificerade år 2005, är priset på tobak ett effektivt instrument för att minska tobaksbruket. Framför allt unga människor är priskänsliga eftersom de generellt har mindre ekonomiska medel. Effekten av en prishöjning kan därför bli betydligt större bland unga. Både prevalensen av rökare och snusare och konsumtionen av olika tobaksprodukter minskar. Det är vetenskapligt styrkt att en höjning av priset på ett cigarettpaket med 10 procent minskar cigarettkonsumtionen med 4 procent i industriländerna. En studie av ungdomar i Canada från 2019 visade att en 10-procentig höjning av priset resulterade i en minskning av konsumtionen med 10 procent och en nedgång i antalet som började röka med 11 procent. Ett högre cigarettpris kan också leda till att fler som röker slutar. 3,5 procent av unga rökare (17 - 18 år) slutade efter en 10-procentig ökning av priset vilket också visades i samma studie (Cui Y, Evelyn L, Forget EL, Zhu Y, Torabi M, Oguzoglu U. The effects of cigarette price and the amount of pocket money on youth smoking initiation and intensity in Canada. Can J Public Health 2019;110:93-102).

Höga skatter på tobak minskar även ojämlikheten i Sverige eftersom höga skatter leder till minskad konsumtion och bättre hälsa i synnerhet för utsatta grupper (Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47).

Det är viktigt att tobaksskatten höjs regelbundet så att inflationen inte tar bort effekten av skattehöjningen. Den föreslagna ökningen är utöver förändringen i konsumentprisindex. Detta är viktigt och nödvändigt om priset på tobak ska fungera som en del i en aktiv tobakspolitik som syftar till att minska bruket. För att uppnå samma nivå som övriga Norden bör skattehöjningen vara högre. Enligt en rapport från 2020 av Europeiska kommissionen har Sverige i förhållande till invånarnas köpkraft även bland de lägsta cigarettpriserna i EU.

Världshälsoorganisationen, WHO:

- rekommenderar att alla tobaksvaror ska beskattas på liknande sätt för att undvika att någon tobaksvara drar fördelar av att konsumenter väljer billigare produkter.

Vår kommentar:

Detta tillgodoses ej i förslaget. Då alla nikotinprodukter leder till ett beroende borde detta vara vägledande vid beslut av skattesatser. Den kommande nedskräpningsavgiften kommer endast att gälla tobaksprodukter med filter vilket gör att prisskillnaden mellan olika tobaks- och nikotinprodukter kommer att öka. Detta är olyckligt. Ungdomar kommer att välja de billiga produkterna som dessutom "kryddas" med smaker som är attraktiva för unga.

- rekommenderar att skattens andel av priset ska vara minst 70 %. Några länder som ratificerat Tobakskonventionen har en skatt på tobak som motsvarar ca 85 % av priset.

Vår kommentar:

Yrkesföreningar mot Tobak föreslår att kontinuerliga skattehöjningar redan nu aviseras. Den förra skattehöjningen trädde i kraft 1 jan 2015 dvs för sju år sedan. Skattehöjningar på tobak borde genomföras betydligt snabbare.

- har flera gånger valt skattefrågan som tema för tobaksfria dagen, 31 maj: "Raise Tobacco Tax – Lower Death and Disease".

Vår kommentar:

Detta visar den tyngd i tobakspolitiken som tillskrivs skattenivån och vikten av de skärpningar som YmT föreslår.

Världsbanken föreslår en tredubbling av punktskatter på tobak för att genomföra hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Detta skulle leda till en fördubbling av försäljningspriset och en reducering av tobaksbruket med 40 %.

Artikel 5:3 i Tobakskonventionen visar vikten av att skydda folkhälsopolitiken från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin. Det är därför olämpligt att låta dessa aktörer vara remissinstanser. Det finns en grundläggande och olösbar konflikt mellan tobaksindustrins och folkhälsans intressen. Utöver Tobakskonventionen kan man i valet av remissinstanser även hänvisa till Regeringsformen § 2 där det står: "Särskilt ska det allmänna trygga rätten för goda förutsättningar för hälsa". Det får anses vara mycket väldokumenterat att detta inte är tobaksindustrins fokus.

Sammanfattning

Yrkesföreningar mot Tobak består av fem yrkesföreningar (läkare, sjuksköterskor, tandvård, lärare samt psykologer/socionomer /folkhälsovetare):

är positiva till höjd tobaksskatt.

föreslår en högre skatt än den i promemorian föreslagna.

föreslår samma skattenivå för samtliga tobaks- och nikotinprodukter.

önskar att kommande framtida höjningar beslutas redan nu och att de genomförs med 2-3 års mellanrum så att Sverige uppnår samma nivå som övriga Norden och EU inom en snar framtid.

önskar efterlevnad av artikel 5:3 i Tobakskonventionen vad gäller val av remissinstanser.

Styrelsen för Yrkesföreningar mot Tobak

genom

Birgitta Enmark, ordförande